

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов *Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов *Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Кокошко Олег Болеславович, ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ТВАРИНОЮ	103
Кочіашвілі Альберт Давидович, НЕПЕРЕДБАЧУВАНІ ОБСТАВИНИ В ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	107
Перейман В'ячеслав Юрійович ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМОЕ МАЙНО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	110
Попов Євген Олександрович, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ОЗНАК ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	113
Романовський Денис Сергійович, РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЕВАКУАЦІЮ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ ..	117
Рябченко Вікторія Олександрівна, ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРАВО НА ОСВІТУ	119
Сауляк Руслан Володимирович, ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В СФЕРІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА	122
Стрілець Михайло Ігорович, ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ «ФРИЛАНСУ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ ПРАВОВОМУ ПОЛІ	125
Халдай Ілля Віталійович, ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ УКРАЇНИ	128
Шайхет Олена Петрівна, ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	132

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Берназ Вікторія Петрівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДІЛУ СПІЛЬНОГО МАЙНА МІЖ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМЦЯМИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ	136
---	-----

відсутність доступу до правової допомоги, недостатню поінформованість про свої права тощо, тому тематика потребує більш поглибленого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
2. Доповідь Amnesty International. «У мене був дім»: Люди похилого віку в Україні та їхній досвід війни, переміщення і доступу до житла. URL: <https://www.amnesty.org.ua/cherez-vijnu-rosiyi-ukrayinczi-pohylogo-viku-poterpayut-vid-uskladnennyh-hvorob-i-braku-dostupnogo-zhytla-nova-dopovid-amnesty-international/>
3. Доповідь HelpAge International. «Досвід війни для людей старшого віку в Україні та їх залучення до гуманітарної реакції» URL: <https://www.helpage.org/wp-content/uploads/2023/05/Lost-the-life-Summary-Ukrainian.pdf>
4. Kyivpost. Понад 100 тисяч українців повернулися на окуповані Росією території URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/42789>
5. Урядовий портал. Евакуація людей з інвалідністю та похилого віку з прифронтових територій: зустріч Мінсоцполітики та представників міжнародних організацій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/evakuatsiia-liudei-z-invalidnistiu-ta-pokhyloho-viku-z-pryfrontovykh-terytorii-zustrich-minsotspolityky-ta-predstavnykiv-mizhnarodnykh-orhanizatsii>
6. Проблеми самозахисту приватних прав в умовах війни. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. URL: http://clj.nuoua.od.ua/archive/52/52_2024.pdf

*Рябченко Вікторія Олександрівна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРАВО НА ОСВІТУ

Важливою місією для України є забезпечення прав найвразливішої категорії населення – дітей, оскільки майбутнє України цілком і повністю залежить від них, саме вони в майбутньому визначатимуть вектор розвитку суспільства. Кожен маленький українець чи українка потребує спеціального захисту та гарантування дотримання прав від

держави. Однак з початком повномасштабного вторгнення держави-агресора забезпечення встановлених гарантій стає більш ускладненим завданням для України.

Питання захисту прав дітей в умовах війни регулюється як міжнародним законодавством, так і національним. Зокрема, Конвенція ООН про права дитини 1989 року, ратифікована Україною, охоплює низку прав дітей, а ст. 38, ст. 39 визначають захист прав та свобод під час збройних конфліктів. В українському законодавстві основоположним є Закон України «Про охорону дитинства», в якому ст. 30, ст. 30-1 регламентують захист прав дітей у воєнних діях та збройних конфліктах. Варто відзначити, що станом на сьогодні в Україні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би повністю регулював питання захисту прав дітей під час дії військового стану.

Щодня внаслідок збройної агресії порушується найцінніше право, яке є в дитини, право на життя. За даними Офісу генпрокурора станом на травень 2024 року на підконтрольній Україні території 548 дітей загинули та більше ніж 1899 дітей отримали поранення різного ступеню тяжкості [5]. Очевидним фактом є те, що збройні конфлікти негативно впливають на функціонування інституту сім'ї загалом, а особливо негативне відображення залишається на розвитку та психологічному стані дитини. Так, дослідження ЮНІСЕФ в Україні, яке розпочалося у вересні 2023 року показує, що 36% дітей отримали травматичний досвід війни, а 9% опитаних сімей мають дітей з незадовільним станом психічного здоров'я через війну [3]. Такі дії країни-агресора є нічим іншим, як грубим порушенням основоположних прав дитини, які гарантуються Конвенцією ООН про захист прав дітей.

Наступним кричущим порушенням прав дітей є незаконне вивезення неповнолітніх з окупованих територій на територію країни-агресора. Уповноважений Верховної Ради з прав людини Дмитро Лубінець стверджує, що всього Росія незаконно вивезла з України близько 150 тисяч дітей. Його колега – Уповноважена ВР з прав дитини Дар'я Герасимчук станом початок на 2023 року називає цифру в «кілька сотень тисяч дітей, тобто десь 200-300 тисяч» [4]. З кожним днем випадків з черговим фактом насильницького переміщення, депортації, мілітаризації дітей, незаконного усиновлення стає все більше. Державою має бути вироблено ефективний механізм повернення

незаконно вивезених дітей разом із залученням міжнародних організацій та за сприянням третіх держав.

Право на освіту гарантується ст. 53 Конституції України та не може бути припинене за будь-яких умов. Однак, вже третій рік для українських школярів навчальний процес відбувається за різними формами навчання та під звуки повітряних тривог. Згідно статистичних даних, станом на лютий 2024 року та території України зруйновано 400 закладів освіти, пошкоджень різного ступеню зазнали 3,5 тисячі шкіл, які відновити буде неможливо [2]. Щоденна загроза накладає на ментальному здоров'ю найменших негативний відбиток. Українській системі освіти потрібно адаптуватись до реалій сьогодення, пріоритетом для держави має бути психологічний стан дитини.

На жаль, загальновизнані міжнародні організації світу (ООН, Радбез, РЄ тощо) на сьогодні не проявили себе належним чином, щоб зупинити зlodіяння рф проти дітей України, війни в Україні в цілому, що наводить на думку про невідкладну необхідність їх реформування, чи навіть створення нових, дієвих і ефективних міжнародних структур у сфері безпеки, і тим самим забезпечити у світі належний, загальновизнаний правопорядок і домінування права над злом [1].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що порушення прав дітей – це злочини, що не мають терміну давності. Країна-агресор позбавляє дітей права на дитинство, житло, спокійний сон, навчання, і що найстрашніше, – життя. Проблеми з якими кожного дня стикаються українські діти вимагають постійної уваги і допомоги. Міжнародна спільнота і держава зобов'язані змінити цю ситуацію через дієву систему стандартів, що утворюють нормативно-правову базу із захисту дітей та через посилення заходів щодо попередження порушення прав в умовах воєнних дій та збройних конфліктах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Корж І. Ф. Право дитини на безпечне життя в умовах воєнного конфлікту. *Захист прав дітей в умовах війни: зб. матер. круглого столу до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського* (м. Вінниця, 17 травня 2022 року). Вінниця, 2022. С. 5–10
2. В Україні внаслідок війни повністю зруйновані 400 закладів освіти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3832111-v-ukraini-vnaslidok-vijni-povnistu-zrujnovani-400-zakladiv-osviti.html>

3. Життя дітей під час війни. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/43321/file/The%20summary%20report%20of%20the%20Survey%20of%20Ukrainian%20parents_ua.pdf.pdf

4. «Може вважатися злочином проти людяності»: звіт ОБСЄ щодо депортації Росією українських дітей. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zvit-obsye-pro-deportatsiyi-ukrayinskykh-ditey-rosiyeyu/32396448.html>

5. Офіс Генерального прокурора URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika> (дата звернення: 22.11.2024)

Сауляк Руслан Володимирович,

аспірант кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В СФЕРІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА

Будівництво та нерухомість є одним із ключових секторів економіки України, які потребують чіткого правового регулювання. В Україні існує розгалужена система нормативно-правових актів, що регулюють усі етапи процесу будівництва: від планування та проектування до введення об'єктів в експлуатацію та їх подальшого управління..

Останнім часом одним із найпоширеніших видів цивільно-правових відносин є відносини, що виникають у зв'язку з будівництвом багатоквартирних будинків. Це цілком зрозуміло і передусім економічними причинами, наявністю попиту на житло, доступними умовами кредитування.

На сьогоднішній день без належної уваги законодавця залишається питання правового регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з будівництвом індивідуальних житлових будинків. Дані відносини за своєю правовою природою є цивільно-правовими, оскільки правові питання їх будівництва регулюються нормами ЦК України про договір будівельного та побутового підяду [3].

Загальні положення про договір підяду мають більшою мірою універсальний характер, оскільки застосовні до різноманітних правовідносин.

На сьогоднішній день це є практично єдиним джерелом правового регулювання будівництва індивідуальних житлових будинків. Однак